

Nõndaläinu eluea pikkus: “Lootossuutra” 15. peatükk (*tathāgata-āyus-pramāṇa-parivartaḥ*)*

Tõlkinud Teet Toome

Saateks

“Lootossuutra” ehk terviknimega “Tõelise seadmuse¹ valge lootose suutra” (*saddharmapuṇḍarīka sūtra*) jaguneb üsna selgelt mitmeks temaatiliseks osaks. Esimene osa (1.–9. peatükk) on pühendatud ühele kahest suutra põhiteemast — ühe sõiduki (*ekayāna*) selgitusele ning on suunatud eelkõige šraavakatele, Buddha õpilastele, kes mahajaana budismi arusaama järgi on hinajaana järgijad. Suutra teine osa (10.–20. peatükk) moodustab teise sisulise tuumiku, mille keskmes on just tõlgitud 15. peatükk Buddha elust ja selle pikkusest.² Selle osa tegelased on eelkõige bodhisattvad ja ka teksti sõnum on suunatud neile. Kaht esimest osa seob vahendite valdamise (*upāyakauśalya*) õpetuse idee. Suutra kolmas osa (21.–27. peatükk) ei ole sisuline tervik, vaid koosneb erinevate bodhisattvate lugudest, mis suutra eelneva temaatikaga otseselt haakuvad.

* Artikkel põhineb EAO XXII orientalistikapäeval 6. märtsil 2010 peetud ettekandel ning on valminud ETF grandil nr 7373 toel.

¹ Tekstis esinevate nimede ja terminite selgitusi vt Linnart Mäll, Märt Läänemets, Teet Toome. Ida mõtteloo leksikon. Tartu: Tartu Ülikooli orientalistikakeskus, 2006.

² Tõlgitud väljaandest: Saddharmapuṇḍarīkasūtra. (Buddhist Sanskrit Texts 6.) Ed. P. L. Vaidya. Darbhanga: Mithila Institute, 1960, lk 189–195.

15. peatükk jaguneb vormiliselt neljaks osaks. Kõigepealt sissejuhatus, kus Buddha ütleb, et tema juttu tuleb uskuda, ja bodhisattvad lubavad seda teha. Teiseks teksti põhisoõnum, millest tuleb juttu järgnevalt. Kolmandaks mõistujutt, mis on sõnumi illustratsiooniks. Mõistujutte on “Lootossuutras” mitmeid ja suutra on nende poolest tuntud, ning ehk on nad ka üheks “Lootossuutra” populaarsuse põhjuseks. Seejärel on proosateksti ümberjutustavad värsid. Põhiosas on värside sõnum sama mis proosas, kuid värsid 10–14 esitavad buddhavälja kirjelduse, mida proosas pole.

Nõndaläinu eluea peatükk on “Lootossuutras” keskse tähenduse ja paigutusega. Põhjus, miks Buddha oma elu pikkusest kõneleb, tuleneb eelnevatest sündmustest. Nimelt on 14. peatükis juttu bodhisattvatest, kes ilmuvad Raisakullimäele, kus Buddha õpetab. Neid bodhisattvaid on tohutu, täiesti üleemeeline hulk. Kõik on hämmelduses, sest millalgi on Buddha pidanud neid õpetama, küpsetama, nagu Buddha ise ütleb — keegi ei saa ju bodhisattvaks ilma Buddha õpetuseta. Seepeale kõnelebki Buddha oma eluea pikkusest ja avaldab saladuse, et tegelikult on ta virgunud juba väga ammu ning on õpetanud paljudes maailmades.

Niisiis kirjeldab Buddha oma eluiga konkreetse situatsiooni kaudu, sest kõik on hämmeldunud ja segaduses ning Buddha peab asja selgitama. Sel sõnumil on vapustavad tagajärjed. Järgnevas 16. peatükis kõneleb Buddha selle sõnumi tähtsusest — tohutust pälvimuste hulgast, mis seda kuuldes saadakse. Buddha kõneleb siin bodhisattva Maitrejale: “Ja kui Võitmatu, õilis poeg või õilis tütar, on seda Nõndaläinu eluea pikkuse õpetuse seadmuseõpetust kuuldes vankumatult pühendunud, siis on tema kindlameelsuse märk teada: nimelt ta näeb, et ma õpetan Raisakullimäel seadmust, ümbritsetuna bodhisattvahulgast, piiratuna bodhisattvahulgast, šraavakakoguduse keskel olevana. Ja ta näeb minu buddhavälja, Sahā maailmasüsteemi, teemantsiledana, kaheksa kuldniidiga kaunistatuna, kalliskivipuudega üle külvatuna. Ta näeb bodhisattvaid asuvat kõrges meeldivas hoones.”³

Seega ei näe ta enam seda maailma tavalisena, vaid selle kirjeldus sarnaneb pigem mõne ebamaise buddhaväljaga. Õpetuse vastu võtnute meel muutub niivõrd, et nende pilk sellele ebatäiuslikule maailmale on hoopis teine.

³Saddharmapuṇḍarīkasūtra 1960, lk 201.

Buddha, keda siin nagu paljudes mahajaana tekstides nimetatakse eelkõige Nõndaläinuks (*tathāgata*) või Bhagavatiks, ei ole enne oma tegelikust elueast rääkinud, sest olenditel on vähe hüvejuuri (*alpa-kuśalamūla*) ja palju kõrvalisi meeleplekke (*upakleśa*). Kuid Buddha ei räägi oma elueast mitte selleks, et enese või teiste kohta tõde teatada, vaid ainult selleks, et olendeid õpetada. Olendeid tuleb küpsetada (*paripācana*) ehk arendada ehk õpetada, sest Buddha tegevus on suunatud vaid sellele, et olendites tekiks mõistmine (*avatāraṇa*), tema eesmärk on anda olenditele juhiseid (*vinaya*) virgumisteel. Selleks tuleb kasutada oskuslikke vahendeid (*upāyakaśalya*). Üks selline vahend on jutt Buddha enese elust. Ja sellest elust on kaks varianti: üks ütleb, et Buddha läheb pärisnirvaanasse, ja teine ütleb, et mitte. Algselt teatab Buddha olenditele, et ta lahkub siit ilmast ja läheb pärisnirvaanasse (*parinirvāṇa*). Pärisnirvaana tähendab aga, et Buddha ei sekkuks enam selle ilma tegemistesse ega saaks ka otseselt olendeid õpetada. Nüüd vastandab ta sellele kontseptsioonile nägemuse endast kui bodhisattvast — kaastundest olendite vastu ei vaibu ta päriselt, vaid sünnib ikka ja uuesti, et teisi aidata. Ta on teinud seda juba loendamatu arv kordi ja teeb veelgi. Suutra ütleb otse, et Nõndaläinu bodhisattvakulg (*bodhisattvacaryā*) ei ole veel lõpule jõudnud.

Kui olendid oleksid kindlad, et Buddha on siin ikka ja alati, siis ei saaks nad aru tema harukordsusest ehk erakordsusest, nad ei saaks aru, et teda on raske leida, ja ta ei oleks neile kallid (*durlabha*). Seetõttu muutuksid nad laisaks, nad ei istutaks hüvejuuri ega koguks pälvimusi ehk ei arendaks endas virgumist soodustavaid tegureid. Seetõttu peab Buddha neile teatama, et ta lahkub. Siis tekib olendites igatsus, soov Buddhat näha. Siis tekib neis sihikindel tahe õppida ja keskenduda. Sest just Nõndaläinule keskendunud meelest tekib õnn, ütleb suutra. Kuigi võib jääda mulje, et Buddha on absoluut, mis on alati olnud ja ka jääb alatiseks (suutra isegi väidab seda korra), siis peab tähele panema, et hoomamatuna näivad aastaarvud tema mineviku ja tuleviku kohta ei väljenda siiski lõpmatust. Kunagi on Virgumine siiski toimunud ja ükskord saab ka bodhisattvakulg otsa.

Buddha kirjeldab vahendite õpetust kahel moel. Esiteks, ka tema enda elu on ainult vahend, et teised jõuaksid virgumiseni, ning seetõttu võib selle looga ümber käia nii, nagu parajasti vaja on. Ning oskuslikud vahendid on ka teiste buddhade elud ja suutra väidab, et Buddha ongi need ainult vahendite pärast loonud. Teisalt ei pruugi Buddha õpetus tulla vaid temalt endast, vaid võib olla esitatud ka teiste poolt, mis ei vähenda veel selle väär-

tust. Seetõttu võib Buddha õpetus meieni jõuda eri teid pidi, kui see vaid virgumiseni viib.

Vahendite ehk *upāya* õpetust põhjendab siinkohal termini *saṃjñā*, ‘mõiste’ kasutus. Esiteks, kuna olendid kasutavad ja mõistavad mõisteid erinevalt, siis just seetõttu tuleb kasutada olendite õpetamisel erinevaid vahendeid. Teisalt selgitab suutra kujukalt, kuidas just mõistete väärtarvitus on kannatuse põhjuseks.

See kõik võib aga tekitada kahtlust. Selle vältimiseks teatab suutra, et kõik, mida Buddha kõneleb, on tõene, sest tema näeb asju nii, nagu need on (*yathā-bhūtam*). Virgunu ei näe maailma äärmustest lähtuvalt nagu tavalised inimesed.

Olgu see tõlge pühendatud Linnart Mälli mälestusele. Õpetaja on lahkunud, kuid tema loodud kultuur elab edasi ja küllap loob see sarnast kultuuri ning sarnaseid tekste. Kindlasti võivad seetõttu hetkede kokkulangemisel tekkida ikka ja jälle need kõrgeimad teadvuseseisundid — kuskil ja kelleski. Nüüd tänu hr Mällile ka eesti keeles ja meeles.

Tõlge

Siis lausus Bhagavat kõigile bodhisattvatele: “Usaldage mind, õilsad pojad, uskuge Nõndaläinu tõelist juttu!” Ja teist korda lausus Bhagavat kõigile bodhisattvatele: “Usaldage mind, õilsad pojad, uskuge Nõndaläinu tõelist juttu!” Ja kolmandat korda lausus Bhagavat kõigile bodhisattvatele: “Usaldage mind, õilsad pojad, uskuge Nõndaläinu tõelist juttu!”

Ning siis ütlesid kõik need bodhisattvad, eesotsas suuremeelse bodhisattva Maitrejaga, peopesi kokku surudes, Bhagavatile: “Kõnelgu Bhagavat, sellest asjast, kõnelgu, Hüvesläinu! Meie usume, mida Nõndaläinu kõneleb.” Ja teist korda ütlesid kõik need bodhisattvad Bhagavatile: “Kõnelgu Bhagavat, sellest asjast, kõnelgu, Hüvesläinu! Meie usume, mida Nõndaläinu kõneleb.” Ja kolmandat korda ütlesid kõik need bodhisattvad Bhagavatile: “Kõnelgu Bhagavat, sellest asjast, kõnelgu, Hüvesläinu! Meie usume, mida Nõndaläinu kõneleb.”

Ning siis, kuulnud nende bodhisattvate kolmekordset palvet, lausus Bhagavat nendele bodhisattvatele: “Ja sellepärast, õilsad pojad, kuulake minu sellise imeväe jõu⁴ kohta. Kuna, õilsad pojad, see jumalate, inimeste ja

⁴*adhiṣṭhāna-bala* — ‘õnnistuse jõud, vägi’ ehk ‘tootuse vägi’.

asurate maailm mõtleb nõnda: praegune Bhagavat Šākjamuni Nöndaläinu lahkus Šākja hõimust, läks Gajā suurlinna ja virgumistroomil kõrgudes⁵ virgus ülimesse täiuslikku virgumisse.⁶

Nõnda ei peaks vaatama. Veelgi enam, õilsad pojad, ma virgusin ülimesse täiuslikku virgumisse juba sadu tuhandeid miljoneid ajastuid⁷ tagasi.

Kui näiteks, õilsad pojad, viiekümnes sajas tuhandes miljonis maailmavallas⁸ oleks maaosakeste aatomid.⁹ Ja siis oleks seal keegi mees, kes võtaks ühe aatomitolumükübeme,¹⁰ ja minnes ida poole, paneks iga viiekümne saja tuhande maailmavalla järel maha ühe aatomitolumükübeme. Saja tuhande miljoni ajastu jooksul jätaks see mees nii kõikidesse maailmavaldadesse maaosakesi, ning neid maaosakeste aatomitolumükübemeid niimoodi maha visates jätaks ta idakaarde märke maha.

Mida arvate, õilsad pojad, kas keegi suudaks neid maailmavaldu loendada või kokku lugeda või võrrelda või hinnata?”

Kui see öeldud oli, laususid suuremeelne bodhisattva Maitreja ning kõik need bodhisattvad, terve see bodhisattvate hulk Bhagavatile: “Loendamatud, Bhagavat, on need maailmavallad, need on kokkulugematud, mõtlemist ületavad. Ükski šraavaka ega pratjekabuddha, Bhagavat, ei suuda õilsa teadmise abil neid loendada ega kokku lugeda ega võrrelda ega hinnata. Ka meie meeleulatus, Bhagavat, kes me oleme naasmatul tasemel olevad suuremeelsed bodhisattvad,¹¹ ei küüni selle seisundini. Nii mõõtmatud, Bhagavat, on need maailmavallad.”

Kui see öeldud oli, ütles Bhagavat nendele suuremeelsetele bodhisattvatele: “Ma kuulutan teile, õilsad pojad, ma teatan teile! Palju, õilsad pojad, on neid maailmavaldu, kuhu see mees aatomitolumükübemeid maha viskas, ja neid, kuhu ei visanud. Kõigis neis, õilsad pojad, sajas tuhandes miljonis maailmavallas, ei teata nii palju aatomitolumükübemeid, kui palju sadu

⁵ *bodhimaṇḍa-vara-agra-gatena*

⁶ *anuttarā samyaksambodhi*

⁷ *kalpa-koṭi-nayuta-śata-sahasrāṇi*

⁸ *pañcāśatsu lokadhātu-koṭinayutaśatasahasreṣu*

⁹ *pṛthivī-dhātu-paramāṇava*

¹⁰ *paramāṇu-rajā*

¹¹ *avaivartya-bhūmi-sthitānāṃ bodhisattvānāṃ mahāsattvānām* — termini *avaivartya* võib tõlkida ka ‘tagasilangematu’ või ‘tagasipööramatu’; et aga F. Edgerton põhimõtteliselt samastab *avaivartya* ja *avinivartanīya* (Franklin Edgerton. *Buddhist Hybrid Sanskrit Grammar and Dictionary*. Delhi: Motilal Banarsidass, 2004 [1953], 2. köide, lk 78–79), siis tõlkinis ka *avaivartya* siin L. Mälli eeskujul ‘naasmatu’ — tema on tõlkinud nii termini *avinivartanīya*. Vt Linnart Mäll. *Budistlikust personoloogist*. — Nulli ja lõpmatuse kohal. (Eesti mõttelugu 21.) Tartu: Ilmamaa, 1998, lk 285–286.

tuhandeid miljoneid ajastuid tagasi virgusin ma ülimesse täiuslikku virgumisse.

Sellest ajast peale, õilsad pojad, õpetan ma olenditele seadmust selles suures maailmavallas ja teistes sadades tuhandetes miljonites maailmavaldades. Ja need, õilsad pojad, minu poolt siin mainitud teised Nõndaläinud Väärivad Täiuslikud Virgunud alates Nõndaläinu Dīpankarast, ja nende Nõndaläinute Väärivate Täiuslike Virgunute pärisnirvaanad on, õilsad pojad, minu oskuslike vahendite seadmusesuuniste teostamise võluvägi.¹²

Ja veel, õilsad pojad, kui Nõndaläinu on üha uuesti sündivate olendite erinevaid võimeid ja tarmukust uurinud, teatab ta siin-seal oma nime. Ta teatab siin-seal oma pärisnirvaanast.¹³ Niimoodi rõõmustab ta olendeid erinevate seadmuseõpetustega.¹⁴

Seetõttu, õilsad pojad, räägib Nõndaläinu erinevate kalduvustega olenditele, kel on tühised hüvejuured¹⁵ ja palju kõrvalisi meeleplekke:¹⁶ “Olen noor, kerjusemungad, ja hülgasin perekonna. Hiljuti, kerjusemungad, virgusin ülimesse täiuslikku virgumisse.”

Ja veel, õilsad pojad, Nõndaläinu, kes virgus juba väga ammu, teatab “Minna virgusin hiljuti” vaid selleks, et olendeid küpsusele¹⁷ viia. Neid seadmuseõpetusi kuulutatatakse vaid selleks, et tekiks mõistmine¹⁸. Ning, õilsad pojad, kõiki neid seadmuseõpetusi on Nõndaläinu kuulutanud vaid selleks, et olendeile juhiseid¹⁹ anda.

Ning, õilsad pojad, Nõndaläinu kuulutab seda juttu selleks, et olendeile juhiseid anda. Mida iganes Nõndaläinu teatab, kas seda ise esitades või teiste kaudu, kas enese kujul või teiste kujul, kõik need Nõndaläinu kuulutatud seadmuseõpetused on tõde.²⁰ Nõndaläinu jutt ei ole vale.²¹ Miks?

Sest Nõndaläinu näeb kolmikilma nii, nagu see on:²² ei sünni, ei sure, ei teki, ei kao, ei tiirle sansaaras, ei vaibu pärisnirvaanasse, ei tõeline, ei eba-

¹² *upāya-kauśalya-dharma-deśanā-abhinirhāra-nirmīta*

¹³ *parinirvāṇa*

¹⁴ *dharmaparyāya*

¹⁵ *kuśalamūla*

¹⁶ *upakleśa*

¹⁷ *paripācana*

¹⁸ *avatāraṇa*

¹⁹ *vinaya*

²⁰ *satya*

²¹ *mṛṣā*

²² *yathā-bhūtam*

tõeline, ei olev, ei olematu, ei nõnda, ei teisiti, ei vale, ei mittevale. Nõndaläinu ei näe kolmikilma nii, nagu näevad lapsikud tavalised inimesed.²³

Nõndaläinu näeb seadmusi selgelt, seetõttu seadmused ei haju. Mis iganes juttu Nõndaläinu kuulutab, see kõik on tõde, mitte vale, see ei ole teisiti.

Ja veel, kuna olenditel on erinev käitumine ja erinevad soovid ning nad kasutavad mõisteid²⁴ erinevalt, siis selleks, et kasvatada hüvejuuri, kuulutab ta mitmel erineval moel mitmesuguseid seadmuseõpetusi.

See, õilsad pojad, mida Nõndaläinu teeb, seda teeb Nõndaläinu ka edaspidi. Virgunud juba väga ammu, mõotmatu elueaga, jääb Nõndaläinu alatiseks. Pärinirvaanasse vaibumata näitab Nõndaläinu pärinirvaanat selleks, et õpetada.

Ning, õilsad pojad, minu ammu alanud bodhisattvakulg ei ole lõpule viidud. Eluea pikkus ei ole veel täis. Ja veel, õilsad pojad, minu lõpetamata eluiga kestab veel kaks korda sada tuhat miljonit ajastut.²⁵ Ja veel, õilsad pojad, pärinirvaanasse ma ei vaibu, kuid pärinirvaanast ma kuulutan. Miks?

Sel viisil, õilsad pojad, viin ma olendeid küpsusele — kui ma jään pikaks ajaks ja mind nähakse pidevalt, siis ei istuta olendid hüvejuuri, hülgavad pälvimused, nad on tõesti viletsad, ihast vallatud, pimedad, vaadete võrku mähkunud. “Nõndaläinu jääb” — seda teades oleks nende mõisted raskendatud ning neis ei teki mõistet Nõndaläinu harukordsusest.²⁶ “Me oleme Nõndaläinu lähedal.” Kolmikilmast pääsemiseks ei arenda nad tarmukust²⁷ ja neis ei teki mõistet Nõndaläinu harukordsusest. Seetõttu, õilsad pojad, teatab Nõndaläinu oskuslike vahendite²⁸ abil nendele olenditele: “Kerjusemungad, Nõndaläinu ilmumine on harukordne!” Miks?

Sest paljude sadade tuhandete miljonite ajastute jooksul need olendid kas saavad Nõndaläinut näha või mitte. Seetõttu, õilsad pojad, selle põhjal ma ütlen: “Kerjusemungad, Nõndaläinu ilmumine on harukordne!”

²³ *bāla-prthag-jana*

²⁴ *saṃjñā*

²⁵ *dviguṇena kalpa-koṭī-nayuta-śata-sahasrāṇi* — tegemist ei ole muidugi täpse arvuga, sõna *koṭī* tähistab kõige suuremat olemasolevat arvu ja *nayuta* on lihtsalt väga suur või hõlmatu number; *śata-sahasrāṇi* on ‘sada tuhat’; seda kõike tuleb siis veel kahega korrutada (*dvi-guṇa*).

²⁶ *durlabha* – tähendab ka ‘raskesti leitav’ või ‘kallis’.

²⁷ *vīrya*

²⁸ *upāyakaśalya* — ‘oskuslikud vahendid’ ehk ‘vahendite valdamine’.

Mõistes üha enam, et Nõndaläinute ilmumine on harukordne, tekib neis imelisuse mõiste,²⁹ tekib neis kurbuse mõiste³⁰. Kuna nad Nõndaläinuid Väärrikaid Täiuslikke Buddhasid ei näe, siis tekib neis soov Nõndaläinut näha.

Nende olendite Nõndaläinule keskendunud meelest võrsunud hüvejuurtest tekivad kauakestev kasu, heaolu ja õnn. Seda kasu silmas pidades ei vaibu Nõndaläinu pärisnirvaanasse, kuid selleks et olendeid õpetada, kuulutab ta pärisnirvaanast.

See, õilsad pojad, on Nõndaläinu seadmuseõpetus, mida ta kuulutab. Nõndaläinu jutt ei ole vale.

See on nii nagu, õilsad pojad, elas kord üks õpetatud mees, arst, haritud õpetlane, kõikide haiguste tark ravija. Ja sel mehel olnud palju poegi — kümme või kakskümmend või kolmkümmend või nelikümmend või viiskümmend või sada.

Ja see arst läks kodust ära ning kõik tema pojad said mürgituse joogist ehk mürgist. See jook ehk mürk tekitas neile kohutavaid piinu. Joogist ehk mürgist kurnatuna varisesid nad kokku.

Siis tuli nende arstist isa koju tagasi. Ja tema pojad vaevlesid sellest joogist ehk mürgist saadud piinade käes. Mõnel neist olid väärad mõisted³¹ ja mõnel õiged mõisted.³² Ja kui nad kõik piinades vaeveldes oma isa nägid, siis nad rõõmustasid ja ütlesid talle: “Milline õnn, isa, et sa oled tervelt ja turvaliselt tagasi! Päästa meid sellest hädast, joogist ehk mürgist! Anna meile elu!”

Kui arst nägi oma vaevlevaid poegi, kes piinadest rusutuna maas lamasid, siis hõõrus ta hiilgava ravimi, mis oli täiusliku värvi, lõhna ja maitsega, ning andis poegadele juua, öeldes neile: “Jooge, pojad, seda hiilgavat ravimit, mis on täiusliku värvi, lõhna ja maitsega! Pojad, kui te võtate kiiresti seda hiilgavat ravimit, siis te vabanete tollest joogist ehk mürgist ning saate terveks.”

Arsti pojad, kellel olid õiged mõisted, nähes ravimi värvi, tundes selle lõhna ja maitset, võtsid seda kiiresti. Ning need, kes ravimit võtsid, vabanesid vaevast täielikult.

²⁹ *āścarya-saṃjñā*

³⁰ *śoka-saṃjñā*

³¹ *vīparīta-saṃjñīna*

³² *avīparīta-saṃjñīna*

Aga need pojad, kellel olid väärad mõisted, rõõmustasid isa üle ja ütlesid talle: "Milline õnn, isa, et sa oled tervelt ja turvaliselt tagasi, sina oled meie ravija!" Nii nad ütlesid, kuid neile antud ravimit ei joonud. Miks? Just väärade mõistete tõttu ei meeldinud neile selle ravimi värv, ei meeldinud neile selle lõhn ega maitse.

Seepärast mõtles too teadjamees nii: "Selle joogi ehk mürgi tõttu on minu poegadel väärad mõisted. Ravimit nad ei joo, aga minu üle rõõmustavad. Oletagem, et ma panen pojad oskuslike vahendite abil seda ravimit jooma."

Siis selleks, et poegi oskuslike vahendite abil ravimit jooma panna, ütles ta neile: "Olen vana, õilsad pojad, eakas, vanur. Mu surm on lähedal. Kuid teie, pojad, ärge kurvastage ja ärge väsige! Olen teile andnud selle hiilgava ravimi. Kui soovite, siis jooge seda ravimit."

Õpetanud nõnda poegi oskuslike vahendite abil, läks ta teisele maale. Kui ta oli sinna läinud, laskis ta teatada haigetele poegadele oma surmast. Nood olid siis äärmiselt kurvad ja nutsid: "Meie kaitsja, isand, kaastundlik isa on tõesti surnud, nüüd oleme jäänud kaitsjata!" Mõistnud, et nad on ilma kaitsjata, ja mõistnud, et nad on ilma kaitseta,³³ muutusid nad väga kurvaks. Ja selle suure kurbuse tõttu muutus nende väär mõiste õigeks mõisteks. Ja nad mõistsid, et selle ravimi värv, lõhn ja maitse on just see õige värv, lõhn ja maitse. Seetõttu võtsid nad kohe seda ravimit. Ja kui nad olid seda võtnud, vabanesid nad haigusest. Kui arst sai teada, et tema pojad on haigusest tervenened, siis võis ta ennast jälle näidata.

Mida arvate, õilsad pojad, kas keegi süüdistaks seda arsti valetamises, kuna ta kasutas oskuslikult vahendeid?" Nemad vastasid: "Sugugi mitte, Bhagavat, sugugi mitte, Hüvesläinu!"

Tema ütles: "Just nõndasamuti, õilsad pojad, virgusin mina hõlmamatud loendamatud sada tuhat miljonit ajastut tagasi ülimesse täiuslikku virgumisse. Ja veel, õilsad pojad, vahetevahel näitan ma juhiste pärast olenditele selliseid oskuslikke vahendeid. Ja sealjuures ei valeta ma mitte kuidagi.

Ning siis, selleks et taibataks mõtet eriti täpselt, lausus Bhagavat need värsid:

1. Tuhandete hoomamatute ajastute eest, mille pikkust eal keegi ei adu, virgusin esimest korda ning kõigil aegadel õpetan seadmust.
2. Innustan paljusid bodhisattvaid ja juhatan neid buddhateadmisse. Must-tuhandeid olendeid viin loendamatute ajastute jooksul küpsusele.

³³ *śaraṇa*

3. Nirvaana taset ilmutan, juhiste pärast kõnelen olendeile vahendeist. Praegu nirvaanasse ma ei vaibu, siin hoopis kuulutan seadmust.
4. Ning nõnda juhin ennast ja kõiki teisi olendeid. Väära mõistusega, segaduses inimesed — nii nad siin on, kuid mind nad ei näe.
5. Näinud, et mu keha³⁴ on pärisnirvaanas, sooritavad nad kõiksuguseid austusohverdusi säilmetele.³⁵ Ja kui nad mind ei näe, siis tekib neis soov ja neis tärkab sirge meel.
6. Kui need olendid saavad sirgeks, leebeks ja lahkeks ning hülgavad kired, siis ma näitan ennast šraavakakoguduse³⁶ ees Raisakullimäel.
7. Ja nii ma teatan neile hiljem, et ma ei ole nirvaanas. Kerjusemungad, need on mu oskuslikud vahendid. Ikka ja jälle tulen olendite maailma.
8. Teised olendid mind austavad, neile ma näitan oma esimest virgumist. Kuid teie ei kuule minu häält, ilma et maailma isand³⁷ oleks nirvaanasse läinud.
9. Näen piinlevaid olendeid, kuid neile ma seda keha ei näita. Aga kui nad on mind kaua näha igatsenud, siis ilmutan ma tõelist seadmust.
10. Minu imevägi³⁸ on alati selline — kujuteldamatute tuhandete miljonite ajastute jooksul ei lahku ma siit Raisakullimäelt ühelegi teisele tuhandetest istmetest.
11. Aga kui olendid näevad ja kujutlevad, et see ilmavald põleb, siis minu buddhaväli on ikka täis jumalaid ja inimesi.
12. Erinevaid lõbustusi ja naudinguid, miljoneid parke, losse ning taevaseid kaarikuid, ehitud kalliskivimägede ja puudega täis õisi ning vilju.
13. Ning ülal taovad jumalad heliriistu, saadavad korallipuuõite pilvi ja puis-tavad neid üle minu, üle šraavakate ning teiste virguma valmistuvate tarkade.
14. Ning nõnda on mu väli³⁹ alati olnud, kuid teised kujutlevad, et see põleb. Nad näevad maailmavalda väga hirmsana, muserdavana, sadadest piinadest ümbritsetuna.

³⁴ *ātma-bhāva*, mis F. Edgertoni järgi on *śarīra* sünonüüm (Vt F. Edgerton 2004, lk 92.).

³⁵ *dhātu*

³⁶ *śrāvaka-saṃgha* — 'kuulajate kogudus'.

³⁷ *lokanātha* — Buddha.

³⁸ *adhiṣṭhāna* — 'õnnistus' ehk 'töötus'.

³⁹ *kṣetra* — 'buddhaväli'.

15. Ja paljude miljonite ajastute vältel ei kuule nad isegi mu nime, ei Nõndaläinutest, seadmusest ega minu kogudusest — halbade tegude vili.⁴⁰

16. Kui aga leebed ja lahked olendid sünnivad siia inimilma, siis sündimise mõõt on, et heade tegude tõttu nad näevad mind seadmust selgitamas.

17. Ja ma ei räägi kunagi neile sellest ülimast töotusest. Olen nüüd siin üle pika aja, ning seetõttu ma ütlen, et Võitjad on väga haruldased.

18. Selline on mu hiilgav teadmise vägi,⁴¹ mil pole mingit lõppu. Ja minu elu on pikk, lõputu ajastu, saavutatud varasemalt kulgetud kulul.

19. Ärge siin kahelge, õpetlased, loobuge kõikidest kõhklustest! Mina räägin tõepärasest juttu, mu jutt ei ole eales vale.

20. Nii nagu seda arsti, vahendiosavat, kes teatas väärade mõtete küüsis poegade pärast, et ta on surnud, kuigi ise oli elus, ei süüdistata tark valetamises.

21. Nõnda ka mina, maailma isa,⁴² iseolev,⁴³ ravija, kõigi olevuste kaitsja, nähes väärusel ja segaduses lapsi, lahkumata näitan ma lahkumist.

22. Mis mõtet on minu pideval nägemisel — kõik on uskmatud, rumalad, mõistmatud, ihadest joovastunud ja langevad hoolimatuse tõttu viletsusse?

23. Ma tunnen kulgu kõigil aegadel, olendeile räägin, et mina olen nõnda — kuidas jõuda virgumisse, kuidas omandada buddhaseadmused.

See on õilsas “Tõelise seadmuse valge lootose” seadmuseõpetuses viieteistkümnendal peatükil nimega “Nõndaläinu eluea pikkus”.

⁴⁰ *pāpasya karmasya phala*

⁴¹ *jñāna-bala*

⁴² *lokapitā*

⁴³ *svayambhū*